

Varsinais-Suomen
Työvoima- ja elinkeinokeskus
Kalatalousyksikkö
PL 236, 20101 Turku

15.5.2008

Dnro

1386/5702/2008

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntö MMM022:00/2008

Asia: Kalastuslain kokonaisuudistus

Pyydettyinä lausuntona Varsinais-Suomen TE-keskus toteaa kalastuslain uudistamisesta seuraavaa:

Monilta osin vanhentunut kalastuslaki kaipaa kipeästi uudistamista. Pää tavoitteena tulee olla säädösten selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen. Merkittävimpinä kokonaisuuksina jotka uudistusta kaipaavat ovat seuraavat aihepiirit:

1. Kalastuksen järjestäminen pirstoutuneilla ”isännättömillä” vesialueilla.
2. Kalastusalueiden toiminnan järjeistäminen
3. Viehekalastusjärjestelmä
4. Kalastuksen valvontaa koskevien säädösten nykyaikaistaminen

Kalastuksen järjestäminen

Kalastuksen järjestäminen järkipärisesti edellyttää lähes poikkeuksetta riittävän suurien vesialuekokonaisuuksien. Monin paikoin maassamme vesialueet ovat pirstoutuneet joko vesialueiden jakamisen myötä tai yhteisomistuksessa olevien vesialueiden osaksmäärien kasvamisen takia. Tämä on johtanut siihen, että yksittäisen osakkaan tai pienen vesialuepalstan omistajan kiinnostus ja tarve kalastuksen järjestämiseen on hiipunut. Laajoja vesialueita on tämän vuoksi kalataloudellisesti ulottumattomissa ja täysin hyödyntämättöminä.

Samaan aikaan erityisesti ammattikalastusta vaivaa pula vesialueista joissa voisi harjoittaa kalastusta. Tähän liittyvät myös ammattikalastuksen ongelmat, joista voidaan mm. mainita hyljeongelmat, ajoverkkokalastuskiellot jne. Rannikolla tapahtuvaa kalastusta, erityisesti ammattikalastusta ja sitä kautta nykyisen kalastuslain 1 § tavoitteiden toteutumiseksi tulee kehittää.

Kalastuslain 16 § tarkoituksena on myös ollut edistää käyttämättömien vesien hyödyntämistä ja ammattikalastuksen edellytyksiä, mutta käytännössä niin ei ole tapahtunut. Myös kotitarve-

ja virkistyskalastuksen järjestäminen on huomattavasti vaikeutunut vesialueiden pirstoutuneisuudesta johtuen.

Kalastusalueet perustettiin muun muassa edellä kuvatun kalastuksen järjestämisiongelman ratkaisemiseksi. Kalastusalue luotiin vesialueiden omistajien ja sitä koskevien intressitahojen yhteistoimintaelimeksi. Kalastusalue toiminta lähti käyntiin hyvin niillä alueilla joilla jo ennestään oli yhteistoimintakulttuuria vapaaehtoisten kalastushoitoyhtymien muodossa. Muualla, erityisesti meren rannikolla, kalastusalueet ovat onnistuneet kalastuksen yhtenäisessä järjestämisessä huonosti ja monen kalastusalueen asemana on vain välttämättömän byrokratian pyörittäminen. Näin ei saavuteta kalastusalueilta toivottua kalataloudellista lisäarvoa ja tuottavuutta.

Edellä kuvattua ongelmaa voisi lähteä ratkaisemaan siten, että kalastusalueiden toimivaltaa lisättäisiin merkittävästi kalastuksen järjestämisen suhteen. Kalastusalueet saisivat ”kaavoittaa” vesialueet eri kalastusmuotojen harjoittamiseen, myydä kalastuslupia, mikäli vesialueen omistajat eivät itse ole järjestäneet kalastusta tiettyjen kriteerien edellyttämällä tavalla. Tällainen järjestelmä ei loukkaisi merkittävästi vesialueiden omistajien oikeutta, koska heille tulisi turvata edustus kalastusalueessa ja omistajille tulisi tulouttaa lupamaksut hallinnollisilla kuluilla vähennettynä. Suurien omistajajyksiköiden oikeus kalastuksen järjestämiseen voidaan säilyttää.

Viehekalastusjärjestelmä

Läänikohtainen viehekalastusjärjestelmä on osoittautunut monin tavoin onnistuneeksi lakimuutokseksi kalastusmahdollisuuksien ja kalavesien hyödyntämisen kannalta. Joiltakin osin järjestelmä on kuitenkin koettu erittäin negatiivisesti ja se on osaltaan aiheuttanut selvästi passivoitumista muun kalastuksen järjestämisessä. Esitämme, että läänikohtaisesta viehelupajärjestelmästä luovutaan, ja se muutetaan koko maata kattavaksi. Samalla luvan hinta tulisi nostaa vähintään kaksinkertaiseksi. Tällä muutoksella tulisivat paikalliset vieheluvat ja uisteluluvat jälleen kilpailukykyisiksi, joka olisi oikeudenmukaisempaa kalavesien omistajia kohtaan. Mikäli kalastusalueiden kalastusjärjestämisoikeuksia laajennettaisiin kuten edellä esitimme, voisivat kalastusalueet myydä itse päättämilleen vesialueille kalastusaluekohtaisia viehekalastus- ja uistelulupia, jotka olisivat kilpailukykyisiä vieheluvan kanssa. Lupien maksuvollisuus tulisi ulottaa myös yli 65 vuotta täyttäneisiin, koska tämä kansalaisryhmä kalastaa aktiivisesti ja kantaa mielellään vastuunsa kalavesien hoidon puolesta.

Kalastuksen valvonta

Kalastuslain valvontaa ja kalastuskieltoja koskevat säädökset ovat monilta osin vanhentuneita ja jopa ristiriitaisia suhteessa muuhun lainsäädäntöön. Säädökset sisältävät kyseenalaisia oikeuksia ja myös velvollisuuksia valvontatehtävien suhteen. Rangaistussäädöksissä on monia muutostarpeita seurauksia koskien. Valvontaa ja seuraamuksia koskevat pykälät tulisi harmonisoida EU- lainsäädännön kanssa. Kalastuksen valvonta edellyttää myös selkeämpiä määritelmiä. Nykyisessä kalastuslaissa törmätään helposti siihen, että luvatonta kalastusta ei olekaan luvatonta kalastusta tai kielletty pyydys ei olekaan kielletty pyydys; kielletyistä alueista puhumattakaan !

Lisäksi haluamme kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin lakipykäliin jotka aiheuttavat hämmennystä ja tulkinnanvaraisuutta;

Ammattikalastajamääritelmä ja rekisteröinti

KL 6 a ja KA 1 pykälät ovat käsitteinä samankaltaisia mutta ristiriitaisia keskenään ja aiheuttavat oudon tilanteen kalastusta myyntiin harjoittavan rekisteröitymis- ja ilmoitusvelvollisuuksia sekä kalastusmääräysten noudattamista koskien. Säädökset liittyvät läheisesti MMM päätökseen 1575/1994 muutoksineen, jossa säädetään kalastusalusten ja ammattikalastajien rekisteröimisestä.

Ammattikalastajat luokitellaan kolmeen eri luokkaan kalastustulojen mukaan sekä sisävesikalastajiin. Luokittelulla on ollut koko ajan kasvava merkitys kalastus oikeuksien sekä tukipolitiikan suhteen. Samalla kuitenkin määrittelemistapaan liittyy tolkkutomasti epämääräisyyttä ja tulkinnanvaraisuutta erityisesti aloittavien tai sellaisten kalastajien suhteen joiden kalastusaktiivisuus vaihtelee runsaasti vuodesta toiseen. Luokittelu tulisi suorittaa porrastetusti kalan myyntitulon perusteella eikä sen tarvitse olla riippuvainen suhteesta muihin tuloihin.

Näitä asioita koskevat pykälät tulisi kokonaan uudistaa ja tavoite asioiden tilaksi on selkeän yksinkertainen eli:

- Kalaa saavat myydä vain ammattikalastajarekisteriin rekisteröidyt
- Ostajat saavat ostaa vain rekisterissä olevilta kalastajilta
- Ammattikalastajien määrittelemistapa uudistettava

Kalastuskieltojen ja rauhoitusten merkitys

Seuraavista säädöksistä (KL 34 ja KL 108 kohta 3) huolimatta ovat oikeustapaukset ja tulkinnat johtaneet siihen, että useimpien pyydysten käyttö sallitaan kunhan vapautetaan rauhoitetut tai kielletyt lajit. Esimerkiksi joessa voidaan olla rauhoituksista huolimatta pyytävänä muuta kalaa (haukea, ahventa) esim. virvelillä vaikka lohen saaminen on todennäköistä. Sama tilanne on harjoitettaessa esim. rysäpyyntiä meressä. Lakia luettaessa voisi luulla aivan jotakin muuta.

KA 17 §

Seuraavat kalat ovat rauhoitettuja ja niiden pyynti on kielletty alempana mainittuina aikoina:

1) merilohi, järvilohi, meritaimen, järvitaimen ja purotaimen joessa, purossa, koskessa ja virtapaikassa syys-, loka- ja marraskuun ajan, kuitenkin siten, että niiden pyynti vavalla ja uistelemalla on näissäkin vesissä sallittu syyskuun kymmenenä ensimmäisenä päivänä ja marraskuun 15 päivän jälkeen; ... ..

KL 34 §

Kalojen ja ravun rauhoitusajoista säädetään asetuksella. Sinä aikana, jona jokin kalalaji tai rapu on rauhoitettu, ei vedessä saa pitää pyydystä, joka on sen pyyntiä varten tehty tai erityisesti siihen sopiva.

KL 108 § Kalastusrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 3) pyydystä rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin sopivaa pyydystä*

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon.

Rysäpyynnin luvanvaraisuus

Kalastuslain 6 § 3 mom. antaa ammattikalastajalle mahdollisuuden varata lohenkalastuksen pyyntipaikka. Tämä on vapaaehtoinen toimenpide jota on kuitenkin joidenkin viranomaisten tulkinnan mukaan myös pidetty pakollisena. Säädös pitäisi kirjoittaa selkeästi sellaiseen muotoon, että isorysän käyttäminen näillä vesialueilla olisi luvanvaraista.

Kalastusmaksujen maksamistavat

Kalastuksenhoitomaksun ja viehekalastusmaksun maksamistavat ovat vanhentuneita, eikä mm. kalastuslakiin vedoten ole ryhdytty uusimaan maksujärjestelmiä. Kalastuksentralvoijat tutkivat monenlaisia lippuja ja lappuja pyrkien selvittämään onko maksut suoritettu. Moderneja ja kaikkia osapuolia palvelevia ratkaisuja on tarjolla näiden maksujen hoitamiseksi.

Kalastuslain kokonaisuudistus on suuri hanke johon sisältyy monia yksityiskohtia joihin emme tässä lausunnossa ole puuttuneet. Toivottavasti laatimisprosessiin saadaan riittävästi resursseja. Hallinnon ja sen ulkopuolisten tahojen kuuleminen on erityisen tärkeää jatkossakin.

Kari Ranta-aho
Kalatalousjohtaja

Paavo Suominen
Kalastusmestari